

Vergaderjaar 1987–1988

19953

Wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie (verkorte uitspraak Hoge Raad)

Nr. 7

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 9 december 1987

De leden van de C.D.A.-fractie namen kennis van de visie van de regering dat artikel 121 van de Grondwet ruimte biedt voor een beperkte motivering.

Dit grondwetsartikel luidt sinds de algehele grondwetsherziening van 1983: «Met uitzondering van de gevallen bij de wet bepaald vinden de terechtzittingen in het openbaar plaats en houden de vonnissen de gronden in waarop zij rusten. De uitspraak geschiedt in het openbaar.» De tekst van dit artikel laat geen andere conclusie toe dan dat de wetgever een beperking mag aanbrengen op de motiveringseis voor vonnissen. Op de gronden, aangegeven in de memorie van toelichting en in de memorie van antwoord, acht ik het verantwoord om met gebruikmaking van de mogelijkheid die artikel 121 biedt, de Hoge Raad in de gelegenheid te stellen om in daarvoor naar zijn oordeel in aanmerking komende gevallen de gronden van zijn uitspraken verkort weer te geven. Zoals ik eerder reeds aangaf, deelt de Hoge Raad zelf deze mening.

De aan het woord zijnde leden namen nota van de waarborgen die de voorgestelde bepaling omgeven. Toch vroegen zij zich af of er niet enige spanning bestaat tussen de controle-taak van de Hoge Raad ten aanzien van de motivering van uitspraken van lagere rechters enerzijds en de mogelijkheid van beperking van de motiveringseis die voor de Hoge Raad zelf geldt, anderzijds.

Het antwoord op deze vraag is mijns inziens gelegen in het verschil in taakuitoefening van de Hoge Raad en van de feitelijke rechter. De Hoge Raad oefent als cassatierechter controle uit op de reeds gegeven motivering door de feitelijke rechter en behoeft dan ook nimmer voor de eerste maal een motivering te geven. Een ingesteld cassatieberoep heeft altijd betrekking op een rechterlijke beslissing, waaraan reeds een motivering ten grondslag ligt. Veelal gaat het daarbij om gevallen, waarin het geschil niet slechts in één aanleg is beslist, doch een gemotiveerde herbeoordeling in *appèl* daarop is gevolgd. Na de rechtspraak in twee feitelijke instanties zullen de gronden voor de aan de beslissing(en) ten grondslag liggende motivering in beginsel voldoende zijn om de beslissing in cassatie onaantastbaar te laten zijn.

De in dit wetsvoorstel voorgestelde regeling sluit hierbij aan. Als de Hoge Raad namelijk tot het oordeel komt dat de door de feitelijke rechter gegeven beslissing met de daaraan ten grondslag liggende motivering in

stand kan blijven en dat er geen redenen zijn in het belang van de rechtseenheid en rechtontwikkeling die tot een nadere motivering nopen, dan is er minder reden om de (in principe) reeds tweemaal met een motivering gegeven beslissing nogmaals in den brede te motiveren. Indien een aangevoerde klacht in cassatie echter gegrond wordt verklaard, bij voorbeeld wegens vormverzuim (met «schending van het recht» de in artikel 99 van de Wet R.O. opgenomen cassatiegronden), dan kent het wetsvoorstel aan de Hoge Raad ook niet de mogelijkheid toe om een verkort gemotiveerde uitspraak te doen. Deze mogelijkheid, en niet de verplichting, bestaat alleen als de beslissing van de appèlrechter in stand blijft. Ik wijs er in dit verband, wellicht ten overvloede, nog eens op dat de mogelijkheid van verkorte motivering geenszins de mogelijkheid van verkorte behandeling impliceert. Evenals dit thans het geval is, zal de Hoge Raad onder vigeur van de voorgestelde bepaling de aangevoerde klachten intensief bestuderen, na kennisneming van hetgeen door partijen naar voren is gebracht en nadat het openbaar ministerie – wellicht om gelijke redenen verkort – conclusie heeft genomen. Pas daarna verkrijgt de Hoge Raad de mogelijkheid om de zaak met een verkorte motivering af te doen. Een spanning tussen zodanige mogelijkheid en het ontbreken daarvan voor de feitelijke rechter zie ik, gelet op het bovenstaande, niet.

In de memorie van antwoord tekende ik aan dat, afhankelijk van de ontwikkelingen op langere termijn met betrekking tot het verloop van het aantal bij de Hoge Raad aangebrachte zaken, er een ogenblik kan komen dat ingrijpender maatregelen (dan thans voorgesteld) opnieuw in overweging moeten worden genomen. Daaraan voegde ik meteen toe dat ik met de Hoge Raad meen dat het thans gepresenteerde pakket maatregelen (vervat in drie bij de Staten-Generaal aanhangige wetsvoorstellen) daadwerkelijk kan bijdragen tot het beheersbaar maken van de werklust van de Hoge Raad. De vraag van de leden van de C.D.A.-fractie om aan te geven wat voor omstandigheden zich voor zouden moeten doen, alvorens met voorstellen tot ingrijpender maatregelen gekomen zal worden, heb ik met de hierboven aangehaalde passage eigenlijk reeds beantwoord. Die omstandigheden betreffen de stijgende werklust van de Hoge Raad. Hun desbetreffende volgende vraag beantwoord ik dan ook bevestigend. Op de vraag van deze leden of die maatregelen louter van organisatorische aard zullen zijn, behoeft thans niet te worden ingegaan. Vooralsnog ga ik ervan uit dat met de in dit wetsvoorstel opgenomen regeling, met de verhoging van het vastgestelde maximum aantal advocaten-generaal (welk maximum ik mede op aandrang van deze leden bij nota van wijziging bij het desbetreffende wetsvoorstel heb verhoogd van twaalf naar dertien), alsmede met de mogelijkheid tot aanstelling van raadsheren in buitengewone dienst van en advocaten-generaal in buitengewone dienst bij de Hoge Raad (welke twee laatste voorstellen tot mijn voldoening inmiddels door de Tweede Kamer zijn aanvaard), de werklust van ons hoogste rechtscollege daadwerkelijk kan worden verlicht.

Met voldoening las ik dat de memorie van antwoord als zodanig de leden van de S.G.P.-fractie geen aanleiding had gegeven tot het stellen van nadere vragen. Op hun vraag over de mogelijke overweging van veel ingrijpender maatregelen dan thans bij dit wetsvoorstel worden voorgesteld, ben ik hierboven reeds ingegaan in mijn antwoord op een soortgelijke vraag van de leden van de C.D.A.-fractie. Inderdaad kan een autonome verdere stijging van het aantal bij de Hoge Raad aangebrachte zaken ertoe nopen dat veel ingrijpender maatregelen opnieuw overwogen moeten worden. Op dit moment is de behoefte aan verdergaande maatregelen echter niet aanwezig. Met o.a. het onderhavige wetsvoorstel worden de hier bedoelde maatregelen juist vermeden.

De aan het woord zijnde leden haalden het commentaar van de Nederlandse orde van advocaten aan, waar wordt gesproken van thans

reeds gehanteerde vormen van verkorte motivering. Deze leden vroegen op welke rechtsbasis deze praktijk berust.

Met de term verkorte motivering wordt in dit verband niet bedoeld te stellen dat de gegeven motivering niet afdoende zou zijn. Het gaat hier om gevallen waarin het cassatieberoep wordt verworpen omdat de middelen alle om eenzelfde reden – bijvoorbeeld verkeerde lezing van de bestreden uitspraak – vastlopen. Op de klachten wordt dan niet meer afzonderlijk ingegaan. Zoals in de memorie van antwoord reeds is aangetekend, betreft het hier veelal standaardformuleringen die slechts in de daarbij passende gevallen kunnen worden gebezigd, juist omdat de Hoge Raad het tot op heden, gelet op artikel 121 van de Grondwet, tot zijn taak heeft gerekend alle verweren, ook die welke bij voorbaat kansloos zijn, gemotiveerd te weerleggen. Met het bovenstaande is tevens een antwoord gegeven op de vraag van de aan het woord zijnde leden naar de rechtsbasis. Het gemotiveerd weerleggen door de Hoge Raad van aangevoerde cassatieklachten geschiedt op basis van genoemd grondwetsartikel. De volgende vraag van deze leden omtrent de te verwachten praktijk is mijns inziens, gelet op het bovenstaande, dan ook niet relevant.

De leden vroegen ten slotte of er voornemens betaan om over te gaan tot de formatie van een zogenaamde «gemengde kamer». De instelling van een dergelijke kamer wordt, voor zover mij bekend, niet overwogen.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes